

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

3 Copula septennis gradibus talis prohibetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

non, non de propria cognatione, sed de qualibet alia cuius uxorem ducere conceditur. Illud autem, quod præcepta legis servanda dicuntur, quæ nec Evangelicæ, nec Apostolicæ institutioni evacuata probatur, veram quidem esse: sed cum omnia figurata Apostolus a probet ad tempus esse data, atque ideo veniente veritate affirmet illa non ultra esse servanda, hoc autem, ut supra monstratum est, causa facta a Deo institutum esse probetur: & hoc cum ceteris figurativè vocatum certissimè constat: quamquam, sicut Apostolus quædam b consulendo addidit, quæ Evangelicæ præceptis non observantur desinita, nec tamen ideo tamquam temeraria vel superflua ab aliis Apostolis sunt repudiata: sic et ecclesiæ post Apostolicam instituta, quædam consilia c perfectionis addidit, utpote de continentia ministrorum, de consecratione mysteriorum, de celebratione officiorum: quæ nullatenus respicienda sunt, sed diligenti observantia suscipienda. Consanguineorum ergo conjunctiones, quæ Evangelicæ & Apostolicæ præceptis non inveniuntur prohiberi, sunt tamen servanda, quia ecclesiasticis institutionibus innovantur terminata d.

QVÆSTIO II. & III.

Quæritur de consanguineorum conjunctionibus, sicut probatum est, abstinere oportet, videndum est, usque ad quem gradum a consanguineo proprio abstinere oporteat, vel si in cognatione propria uxoris aliquam duci in uxorem liceat.

C. I. *¶* Usque ad septimam generationem nullus de suis cognatione ducat uxorem.

De his ita scribit Gregorius Papa in concilio I Meldensi e.

Diffinitate s consanguinitatis per gradus cognationis placuit usque ad septimam generationem observare. Nam & hæreditas rerum per legales instrumentorum distinctiones sancita usque ad septimum gradum procedit hæredum successionem. Non enim succedere, nisi eis de propagatione cognationis deberetur.

¶ Concilio Meldensi Burchardus, Ivo, auctor Pamormia citatæ sententiæ ex concilio Meldensi: Magister, Gregorius, Polycarpus, ita habet, Gregorius tuum crimen celasti, ut Gregori decretum in aliquo Meldensi concilio referatur, unde verba sibi ista Gratiani citatio.

C. II. *¶* Infamia notentur, qui consanguineas ducunt uxores.

Item Calixtus Papa epistola secunda ad Episcopos Gallia.

Conjunctiones s consanguineorum fieri prohibere, quando has & divinx, & saculi prohibent leges. Leges ergo divinx, hoc agentes, & eos, qui ex eis prodeunt, non solum ejiciunt, sed & maledictos appellant. Leges vero saculi infames tales vocant, & ab hæreditate repellunt. Nos vero sequentes patres nostros, & eorum vestigia inherentes, infamia eos notamus, & infames esse censemus, quia infamix maculis sunt aspersi: nec eos viros, nec accusationes eorum, quos h leges saculi rejiciunt, suscipere debemus. *¶* infra. *¶* Nos autem consanguineos dicimus, quos divinx, & Imperatorum s, ac Romanorum, atque Græcorum leges consanguineos appellant, & in hæreditate suscipiunt, nec repellere possunt.

a Rom. i. b Gal. 5. c al. consilio. d al. interminata. e Concor. Nicol. in cont. Rom. f Sentent. 4. dist. 41. Poly. l. 1. c. 16. Ivo p. 9. c. 51. Pam. l. 7. c. 81. g Poly. l. 1. c. 17. Ivo p. 9. c. 22. Simile in concil. Innocentii 2. h al. quæ. i Imperator Romanorum.

C. III. *¶* Affines in quinta generatione copulari possunt: in quarta si fuerint inventi, non separantur.

Item Fabianus Papa.

De propinquis a, qui ad affinitatem per virum & uxorem veniunt, defuncta uxore vel viro, in quinta generatione conjungantur: in quarta, si inventi fuerint, non separantur. In tertia vero propinquitate non licet uxorem alterius accipere post obitum ejus. Aequaliter b vir conjungatur in matrimonio eis, quæ sibi consanguineæ sunt, & uxoris suæ consanguineis post mortem suæ uxoris.

C. IV.

Idem.

Qui propinquam s sanguinis uxorem ducunt, & separantur, non licebit eis, quamdiu utrique vivunt, alias uxores sibi in conjugio sociare, [nisi ignorantia excusetur.]

C. V. *¶* Non prohibetur ducere uxorem, qui ignoranter incestum committit.

Vnde in concilio apud Vermerias.

Si quis a cum matre & filia fornicatus est, ignoranter matre de filia, & filia de matre, ille nunquam accipiat uxorem: illa vero, si voluerint, accipiant maritos. Si autem hoc scierint ipse scemine, absque maritis perpetuò maneant.

¶ De capite hoc dictum est sup. 34. q. 1. c. 2.

C. VI.

Item ex eodem.

Si homo e fornicatus fuerit cum muliere, & frater ejus nesciens eandem duxerit uxorem, frater eò quòd fratri crimen celaverit, septem i annos poeniteat, & post poenitentiam nubat. Mulier autem usque ad mortem poeniteat, & sine spe conjugii maneant.

¶ Burchardus etiam, & Ivo citant ex concilio apud Vermerias, c. 3. sententiæ verò habetur in Triburionensi, c. 44.

¶ Septem annos] Hoc duo voces absunt a Burchardo & Ivone. Apud Burchardum tamen libro 19. c. 5. ubi sacerdos de hoc peccato interrogat poenitentiam, & consilium dat, hoc legitur: si fecisti, eò quòd fratrem tuum crimen celasti, septem annos per legitimas ferias poeniteas. In Triburionensi autem. prædura arceatur poenitentia, & condigna castigazione.

De his vero, qui ignoranter conjunguntur, cetera auctoritates intelligenda sunt.

C. VII. *¶* Ex propinquitate sui sanguinis vel uxoris usque in septimum gradum nullus ducat uxorem.

Vnde Iulius Papa.

Nillum in s utroque sexu permitimus ex propinquitate sui sanguinis, vel uxoris usque ad septimum generis gradum uxorem ducere, vel incesti macula copulari g. Præterea quoque illud adjecimus, quoniam sicut non h licet cuiquam Christiano de sua consanguinitate, sic etiam nec licet de consanguinitate uxoris suæ conjugem ducere, propter carnis unitatem.

¶ Caput hoc usque ad v. s. Præterea. Burchardus, Ivo, & Pamormia, (nam Magister ut Gratianus) citant ex concilio Aurelianensi, c. 10. Ac sane in 3. Aurelianensi impresso, c. 10. multa loquuntur ad rem pertinentia. Reliqua vero hujus capitis pars in Pamormia (nam ceteri collectores non habent) ex eodem concilio referunt: sed a Gratiano sup. 27. q. 2. c. qui desponsatam. tribuitur Gregorio.

a Sent. 4. dist. 41. b In fec. c. equaliter. Poly. l. 6. tit. 4. c. 22. Iulio. c Fortasse ista Gratiani d Sup. 34. q. 1. c. 2. f quis cum matre. e Bur. l. 7. c. 13. Ivo p. 9. c. 73. f Sent. 4. dist. 41. Pamorm. l. 7. c. 14. Ivo p. 9. c. 49. g al. commaculati. h Sup. 27. q. 2. qui desponsatam.

C. VIII. ¶ Incestuosi nullo sunt digni nomine conjugii.

Item ex concilio Agathensi, c. 61.

DE incestis a conjunctionibus nihil prorsus veniat referamus, nisi cum adulterium separatione sanaverint. Incestuosos b vero nullo conjugii nomine deputandos, quos etiam designare funestum est. ¶ Hos 1 enim e censemus esse, si quis relictam fratris (quæ penè prius foror extiterat) carnali conjunctione polluerit: si quis frater germanam uxorem acceperit: si quis novercam duxerit: si quis consobrinæ suæ se sociaverit: si quis relicta, vel filia avunculi miscatur, aut patruæ filia, aut privignæ suæ: aut qui ex propria consanguinitate aliquam, aut quam consanguineus habuit, concubitu polluerit, aut duxerit uxorem. Quos omnes & olim, & d nunc sub hac constitutione incestos esse non dubitamus, & inter catechumenos usque ad legitimam satisfactionem manere & orare precipimus. Quod ita presentem tempore prohibemus, ut ea, quæ sunt hæcenus constituta e, non dissolvamus. Sanè quibus conjunctio illicita interdicitur, habebunt 2 incundi melioris conjugii libertatem.

1 ¶ Hos enim] Ita est in Agathensi. In Arelateni autem 2. c. 3. (ubi idem repetitur) & apud Ivonem hæc conjunguntur cum superioribus, & legitur, hos esse. In Epauensi, c. 30. (in quo 1-tem tractatur argumentum) dultus orationis longè d. vel su. est. In secundo autem Turonico, c. 22. (ubi refertur caput illud concilii Epauensis,) ita scribitur. Incestus vero, nec ullus conjugii nomine prædicandus, præter illos, quos dinumerare funestum est, hos esse censemus. In Capitularibus adjectis, c. 200. sunt nonnullæ partes hujus capituli ex epistolis Gregorii. Papa, B. Bonifacio Archiepiscopo Mozuntino missis.

2 ¶ Habebunt] Sic in Agathensi, & apud Ivonem. In Epauensi legitur, non habebunt. Sed in Turonico, in quo citatur Epauensis, habebunt. Sic etiam inf. q. 8. c. hæc salubriter, ex Gregorio. In Capitulari autem indicato plenius hæc sententia exponitur. Sed quibus illicita conjunctio interdicitur, nisi hi sunt, quos sanctorum Patrum decreta conjugio copulari prohibent, habebunt incundi melioris conjugii libertatem.

C. IX. ¶ Incestuosi usq, ad satisfactionem excommunicantur.

Item ex concilio Ilerdensi, c. 4.

DE his qui f incesti & pollutione se maculant, placuit, ut quousque in ipso detestando & illicito carnis contubernio perseverant, usque ad Missam tantum catechumenorum in ecclesia admittantur: cum quibus etiam nec cibum fumere ulli b Christianorum, sicut Apostolus jussit, licebit i.

C. X. ¶ Nullus ducat in uxorem a consanguineo cognatam, vel aliquam pollutione maculatam.

Item Gregorius Papa ad Felicem Messana civitatis Episcopum, lib. 2. epist. 31.

NE eam, & quam aliquis ex propria consanguinitate conjugem habuit, vel aliqua illicita pollutione maculavit, in conjugium ducere, ulli profecto licet Christianorum, aut licebit: quia incestuosus est talis coitus, & abominabilis Deo & cunctis hominibus. Incestuosos vero nullo conjugii nomine deputandos à sanctis Patribus dum statutum esse legimus.

Natura videlicet ordinis: si vero extraordinarie, non sic.

a Et in Arel. 3. c. 2. in Epauensi, c. 30. In Turonico 2. c. 22. in eo adjectis, c. 200. b al. incestos. c Burch. l. 7. c. 4. lvo p. 9. c. 27. & 40. d al. arg. sub hæc. e al. instituta. f Burch. l. 7. c. 3. lvo p. 8. c. 29. g al. incesta. h al. ullum. i al. oportet. k lvo p. 9. c. 28. Sup. ead. de incestu.

C. XI. ¶ Extraordinaria pollutio in naturalibus non impedit matrimonium.

Item enim Urbanus Papa II. Hugoni Gratianopolitano 1 Episcopo.

EXtraordinaria a pollutio non 2 nisi in naturalibus admittitur, vel sepius reiterata b citra maritale officium 3, si præbitis sacramentis ita esse constituit, quemadmodum nobis tuis significatum est literis, non videtur matrimonium impedire, quamvis ipsa sit criminosa & damnabilis.

1 ¶ Gratianopolitano] Antea legebatur, Urbanus II. Gratiano, Neapolitano Episcopo. Emendatum est ex Polycarpo: & hujus Hugoni mentio est apud Sigebertum anno 1044 apud Trittenium in Guidone v. Carthysia Abbate.

2 ¶ Non nisi] In Polycarpo est, nisi in naturalibus admittitur.

3 ¶ Affectum] In eodem legitur, effectum.

C. XII. ¶ Nullus ducat in conjugem relictam consanguineorum uxoris: 1. sua usq, in tertiam generationem.

Item Iulius Papa.

ET hoc quoque c. statutum est, ut relictam patris uxoris suæ, relictam fratris uxoris suæ, relictam filii uxoris suæ nemo sibi in matrimonium sumat: relictam consanguineorum uxoris suæ, usque in tertiam generationem nemo in uxorem sumat in quartam autem, & in quintam, si inventi fuerint, non separantur.

1 ¶ Uxoris suæ] Sic emendatum est ex vetustis. Natura vulgatis erat, suorum.

C. XIII. ¶ A consanguineis propriis, vel uxoris pariter cuiq, est abstinendum.

Idem.

AEqualiter d. vir conjungatur consanguineis propriis & consanguineis uxoris suæ.

¶ In Pamormia citatur, ut hic. Hugo autem, ex concilio Manticensi, Burchardus, Maticensi. Ius, Manticensi, nulla fidei mentione fallat. In Polycarpo conjunctio ponitur cum consanguinitate. sup. eadem, quod quidem est Calixti. Etiam autem in concilio Babilonensi 2. c. 29. & in Vuormaciensi est secunda pars canonis 78.

C. XIV. ¶ In parentela propria & conjugii eadem consanguinitas est observanda.

Item Iulidorus, ex concilio Manticensi.

SANè e consanguinitas, quæ in proprio viro observanda est, hæc nimirum in uxoris parentela dologetur priarum custodienda est. Quia enim constat eos duos esse in carne una, communis illis utraque parentela censenda est, sicut scriptum est [erunt duo in carne una.]

C. XV. ¶ Nurus non est aliter deputanda, quam filia.

Item Augustinus lib. 22. contra Faustum, c. 61.

SIVir & uxor non g jam duo, sed una caro sunt, non aliter est nurus deputanda, quam filia.

C. XVI. ¶ Usq, ad septimam generationem progeniem suam unumquemq, servare oportet.

Item Gregorius Papa, h. Episcopi Gallia.

PROgeniem i suam unumquemque 1 usque ad septimam decernimus observare generationem: & quoniam

a Poly. l. 6. tit. 1. b al. repetita. c Sentent. 4. diffin. 4. d Sup. ead. de propinquis. Sem. 4. diff. 4. Poly. l. 6. tit. 4. Burch. l. 7. c. 6. lvo p. 9. c. 43. e Hugo de S. Vit. de sacra. l. 2. p. 11. Sem. 4. Burch. l. 7. cap. 8. lvo par. 9. c. 44. Pannorm. l. 7. c. 69. f al. auribus. Gen. 2. h In regesto B. Greg. l. 12. epist. 31. ad Felicem. i Hugo ibid. Sem. 4. diff. 40. Poly. l. 6. tit. 4. Anf. l. 10. c. 40. Burch. l. 7. c. 11. lvo p. 9. c. 16. Pann. l. 7. c. 78. Habetur in Synodo Episcoporum 113. in Basilica Constantiana, c. 11. & 12.

¶ Ex Cablonensi citant ceteri etiam collectores, & Hugo. Exat lib. 1. cap. 1. 99. Exceptum autem verbum illud, vel quinta, sextaque; reliqua fere eadem leguntur in consilio Moguntino sub Carolo, cap. 1. 4. & altero Moguntino sub Rabano, cap. 30. & in Vuormaciensi in priorie parte canonis 78. Nam posterior pars est c. sane consanguinitas supra allatum.

Hac auctoritate, dum sexta generatione interdicatur conjugium, in septima permitti videtur. Sed gradus cognationis secundum quosdam varie computantur. Alii namque patrem in primo gradu, filios in secundo ponunt. Alii primum gradum filios appellant, negantes gradum cognationis inter patrem & filium esse, cum una caro probeat pater & filius. Auctoritates ergo, quae consanguinitatis regulam usque in septimum gradum prohibent, patrem ponunt in primo gradu; illa vero quae usque ad sextum gradum prohibent, primum gradum filios appellant: atque ita fit, ut eadem persona secundum hanc diversitatem inveniantur in sexto, vel septimo gradu. Item illud Fabiani a, quo affines in quinta generatione copulari videntur, videntur esse contrarium illi decreto, Iulii Papa. b [Sicut non licet ulli Christiano de sua consanguinitate uxorem ducere, sic etiam non licet de consanguinitate uxoris suae conjugem ducere propter eorum unitatem.] Similiter etiam invenitur contrarium illi capiti Gregorii: [Nec e eam, quam ex propria consanguinitate conjugem habuit, &c.] Sed illud Fabianum intelligendum est de duobus sororibus, vel personis inter se affinitate conjunctis, ut sunt uxores duorum fratrum, si conigerint eam earum alicui matrimonio copulari, post mortem ejus vir non poterit affinem superfluum in conjugem ducere, nisi in quinto gradu affinitatis inveniantur. Unde, qui novercam alicujus in uxorem duxerit, post mortem ejus uxorem proximum ducere non poterit. Hinc etiam idem Iulius Papa alibi dicit: [Relictam consanguineorum uxoris suae (non aut consanguineam uxoris suae, sed relictam consanguineorum uxoris suae) usque in quartam generationem nullus ducat in uxorem.] Paschali vero Papa secundus scribens Regino Episcopo, tertium genus affinitatis assignat, cujus copula non ultra secundum gradum invenitur prohibita. Ait enim.

C. XXII. ¶ Duorum consobrinorum conjuges uni eadem nubere non possunt.

Porro duorum e consobrinorum conjuges, quamvis diversis temporibus, viro uni alteram post alterius obitum nubere, ipsa, praeter auctoritatem canonicam, publice honestatis iustitia contradicit. Ut novit prudentia tua, qua ita ab uxoris, sicut a viri consanguineis abstinendum est.

Illud Gregorii & Iulii Papa intelligitur de consanguinitate viri vel uxoris, ut post mortem alicujus eorum nulli de cognatione defuncti superfluo matrimonio copuletur. Demonstratum est, usque ad quem gradum quisque a propria consanguinitate vel cognatione sua uxoris abstinere debeat.

QVÆSTIO IV.

Modo queritur, quare usque ad sextum gradum consanguinitatis conjunctio prohibeatur. De his ita scribit Isidorus Etymologiarum lib. 9. c. 6.

C. I. ¶ Quare usque ad sextum gradum consanguinitatis observe-

atur. Consanguinitas, s. dum se paulatim propaginum ordinibus ditimens, usque ad ultimum gradum subtraxerit, & propinquitas esse desierit, eam rursus lex matrimonii vinculo repetit, & quodammodo revocat

a Sup. ead. de propinquo. b Sup. ead. nihil. s. praterca. c Supr. ead. nec eam. d Supr. ead. & hoc. e Polyb. l. 6. tit. 4. d. 1. f. l. 1. c. 3. g. & En. Aug. l. 1. de civit. Dei. c. 16.

fugientem. Ideo autem usque ad sextum generationis gradum consanguinitatis conjunctio est, ut licet sex gradibus mundi generatio, & hominis status finitur, ita propinquitas generis tot gradibus terminetur.

¶ Caput hoc emendatum est ex B. Augustino lib. 17. de civit. Dei. cap. 16. unde primo videtur sumptum.

QVÆSTIO V.

De gradibus vero consanguinitatis, quomodo computandi sint, Isidorus b sic loquitur.

C. I. ¶ Quomodo dirimuntur gradus consanguinitatis.

Series e consanguinitatis lex gradibus hoc modo dirimitur: filius & filia, quod est frater & soror, sit ipse truncus: illis seorsum junctis, ex radice illustrata egrediuntur isti ramusculi, nepos, neptis primus: pronepos, proneptis secundus: abnepos, abneptis tertius: atnepos, atneptis quartus: trinepos, trineptis quintus: trinepotis filius, & trinepotis filia sextus.

Burchardus, & Ivo, & Panormia, qui citant patrem Isidorum, partim ex dicto Isidoro, ex hoc, & capite, consanguinitas, supra g. 4. unum caput faciunt: Et habent, Series consanguinitatis septem gradibus, &c.

C. II. ¶ Quomodo sunt computandi gradus consanguinitatis.

Item Alexander Papa II. omnibus Episcopis & clericis, nec non iudicibus per Italianam constituit.

Ad sedem a Apostolicam perlata est quaestio noviter exorta de gradibus consanguinitatis, quam quidam legum & canonum imperiti excitantes, eodem propinquitatis gradus contra sacros canones, & ecclesiasticum morem numerare nituntur, novo & inaudito errore affirmantes, quod germani fratres vel sorores inter se sint in secunda generatione, filii eorum, vel filiae, in quarta, nepotes, vel neptes eorum, in sexta. Tali modo progeniem computantes, & in hujusmodi sexto eam gradu terminantes dicunt, deinceps viros ac mulieres inter se posse nuptialis iura contrahere. Et ad hujusmodi profanum errorem confirmandum in argumentum assumunt saeculares leges, quas Justinianus Imperator promulgavit de successione consanguineorum. Quibus confisi, ostendere moliantur, fratres in secundo gradu esse numeratos, filios eorum in quarto, nepotes in sexto. Sic seriem genealogiae terminantes, numerationem sanctorum Patrum, & antiquam ecclesiae computationem ad nos ulque periclitamini, perversa quadam calliditate disturbantur. Nos vero Deo adnuente hanc quaestionem discutere curavimus, in synodo habita in Lateranensi consistorio, convocatis ad hoc opus Episcopis, & clericis, atque iudicibus diversarum provinciarum. Denique diu ventilatis legibus, & sacris canonibus, distincte invenimus obliam causam alteram legum fieri, alteram canonum computationem. In legibus siquidem ob nihil aliud proferuntur graduum mentio facta est, nisi ut hereditas, vel successio ab una ad alteram personam inter consanguineos deferatur. In canonibus vero ob hoc progenies computatur, ut aperte monstretur, usque ad quoriam generationem a consanguineorum sit nuptis abstinendum, ubi praescribitur, ut hereditas propinquis modo legitimo conferatur: hic vero, ut ritae & canonice inter fideles nuptiae celebrentur. In f legibus distincte non nu-

a ad generu. b Lib. 8. Etymolog. cap. 5. scribit, non verus Isid. c Sent. 4. dist. 40. Burch. l. 17. c. 10. Popp. 9. c. 44. Pann. l. 7. cap. 21. d Hugo ibid. Polyb. ibid. Anst. l. 1. c. 92. Popp. c. 6. Pann. l. 7. c. 11. e Inst. l. 3. tit. 5. & 9. f Eod. tit. 6. Isid. Etym. 9. c. 1.

